

**UCHWAŁA NR XXXIX/262/2018
RADY MIEJSKIEJ GORZOWA ŚLĄSKIEGO**

z dnia 7 lutego 2018 r.

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018-2022 dla Gminy Gorzów Śląski

Na podstawie art.7 ust. 1 pkt 5, art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1875, 2232 z 2018r poz. 130), art. 1 ust. 1, art. 2 ust.4 pkt.1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994r o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017r poz. 882,2245,2439, z 2018r poz. 138), art.3 ust.1, art.9 ust.1 ustawy z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym (Dz.U z 2017r poz.2237, 2371),w związku z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017r w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz.U. z 2017r. poz. 458) **Rada Miejska Gorzowa Śląskiego uchwala , co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018-2022 dla Gminy Gorzów Śląski stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gorzowa Śląskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Artur Kajkowski

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018 -2022 dla Gminy Gorzów Śląski

Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym może prowadzić do zdrowia, zysków społecznych i ekonomicznych, wzrostu integracji społecznej i wydajności ekonomicznej, zmniejszenia ryzyka zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania oraz ograniczenia kosztów ochrony zdrowia i opieki społecznej.

I. WPROWADZENIE:

Konstytucja z 1946 roku Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) określiła zdrowie jako „stan pełnego, dobrego samopoczucia fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko jako brak choroby lub niedomagania (ułomności), prowadzenia produktywnego życia społecznego i ekonomicznego” a także wymiar duchowy.

Wymiar definicji zdrowia wg Światowej Organizacji Zdrowia obejmuje:

- zdrowie fizyczne – prawidłowe funkcjonowanie organizmu, jego układów i narządów
- zdrowie psychiczne – a w jego obrębie:
 - zdrowie emocjonalne – zdolność do rozpoznawania uczuć, wyrażania ich w odpowiedni sposób, umiejętność radzenia sobie ze stresem, napięciem, lękiem, depresją, agresją;
 - zdrowie umysłowe – zdolność do logicznego, jasnego myślenia
 - zdrowie społeczne – zdolność do nawiązywania, podtrzymywania i rozwijania prawidłowych relacji z innymi ludźmi;
 - zdrowie duchowe – u niektórych ludzi związane z wierzeniami i praktykami religijnymi, u innych osobiste 'credo', zbiór zasad, zachowań i sposobów osiągania wewnętrznego spokoju i równowagi.

Zdrowie psychiczne opisują następujące kryteria: właściwa postawa wobec własnego „ja”, samoakceptacja i umiejętność życia z samym sobą, akceptowanie zarówno własnych ograniczeń, jak i możliwości, rozwój i samorealizacja, posiadanie długofalowych celów, brak stagnacji, radzenie sobie z wymaganiami otoczenia, tolerancja dla naturalnych w danej kulturze wymagań, asertywne znoszenie uwag i krytyki oraz pozytywne relacje z bliższymi i dalszymi znajomymi.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018 – 2022 dla Gminy Gorzów Śląski oparty jest na zasadzie integracji działań, na rzecz poprawy i utrzymania zdrowia społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem promocji zdrowia psychicznego.

Ochrona zdrowia może być realizowana przez różne podmioty i w różnych miejscach, począwszy od zakładów opieki zdrowotnej, poprzez szkoły, zakłady pracy, organizacje pozarządowe i społeczność lokalną.

Głównym założeniem działań przyjętych do realizacji w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018-2022 dla Gminy Gorzów Śląski jest umożliwienie jego adresatom zwiększenie kontroli nad zdrowiem psychicznym oraz jego polepszenie i podniesienie jakości życia. Odbywać się to będzie poprzez podnoszenie poziomu wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie korzystnych zachowań i stylów życia, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu i postaw zapobiegających ich powstawaniu, przeciwdziałanie nietolerancji, dyskryminacji i wykluczeniu osób cierpiących na zaburzenia psychiczne oraz zapewnienie dostępu do poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

Lista potencjalnych i realnych zagrożeń dla zdrowia psychicznego jest znaczna i obejmuje między innymi takie problemy, jak: bezrobocie, warunki pracy i życia w połączeniu z biedą, rosnąca skala emigracji zarobkowej, zaburzenia więzi społecznych, zjawisko wykluczenia społecznego, proces starzenia

się społeczeństwa z jednoczesnym niżem demograficznym. Kryzys psychologiczny może pojawić się na każdym etapie życia, w różnych sytuacjach, z którymi osoba bardziej wrażliwa nie jest w stanie poradzić sobie bez wsparcia ze strony otoczenia.

Zachwianie równowagi psychicznej dziecka grożą nieodpowiednimi skutkami wychowawczymi.

Dzieci bardziej wrażliwe nie poradzą sobie z atmosferą rywalizacji w szkole, czy nieprawidłowymi postawami wychowawców i rodziców wymagających od nich osiągnięć przerastających ich możliwości.

Należy pamiętać, że w okresie dojrzewania młodzież może mieć trudności z ukształtowaniem odpowiednich wzorców zachowań związanych przede wszystkim z normami społecznymi i zagrożeniami wynikającymi z uzależnień.

Z kolei przyczynami kryzysu psychologicznego u ludzi dorosłych mogą być niepowodzenia w pracy, w życiu rodzinnym, nałogi, utrata pracy, zasobów materialnych, czy śmierć najbliższych. Zdrowie psychiczne ludzi w podeszłym wieku bywa szczególnie narażone. Często stają przed problemem samotności, bezużyteczności lub odrzucenia.

Działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego powinny być podejmowane przede wszystkim wobec dzieci, młodzieży, osób starszych oraz osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla ich zdrowia psychicznego. Celem tych działań powinno być zmniejszenie liczby przypadków zaburzeń psychicznych poprzez:

- poprawę czynników społecznych tj: bezrobocia i społecznej izolacji ,
- lepszy dostęp do środków zaradczych,
- rozwój wszechstronnych usług zdrowotnych dla chorych,
- szczególne starania o zapobieganie szkodliwym nałogom.

II. PODSTAWY PRAWNE:

System opieki zdrowotnej w Polsce – zespół osób i instytucji mający za zadanie zapewnić opiekę zdrowotną ludności. Polski system opieki zdrowotnej oparty jest na modelu ubezpieczeniowym .

Podstawą opracowania Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018 – 2022 dla Gminy Gorzów Śląski jest:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – zapis art. 68 ust.1, który stanowi, że „każdy ma prawo do ochrony zdrowia”

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 882 z późn zm).

Zakres merytoryczny ustawy obejmuje:

- 1) prawa pacjenta szpitala psychiatrycznego i domów pomocy społecznej,
- 2) ochronę praw pacjentów i zdrowia psychicznego,
- 3) instytucję przymusu bezpośredniego,
- 4) postępowanie lecznicze w stosunku do osoby leczonej za lub bez jej zgody,
- 5) postępowanie przed sądem opiekuńczym w sprawach określonych w powyższej ustawie,
- 6) ochronę tajemnicy,
- 7) ochronę karnoprawną.

Ustawa określa dwa główne kierunki działań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego polegające na;

- 1) promocji zdrowia psychicznego, zapobieganiu zaburzeniom psychicznym oraz kształtowaniu właściwych postaw społecznych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi i przeciwdziałaniu ich dyskryminacji,
- 2) zmierzające do zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej i innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 grudnia 2017r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz.U. z 2017r. poz. 458).

W rozporządzeniu tym zawarta jest strategia działań i harmonogram prac dla poszczególnych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego.

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. pomocy społecznej (tj Dz.U z 2017r. poz. 1769 z późn.zm)

Ustawa reguluje formy i zasady udzielania pomocy. Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą być objęte wsparciem finansowym, specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, poradnictwem specjalnym. Mogą korzystać z zajęć oferowanych przez Środowiskowe Domy Samopomocy.

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U z 2016r. poz. 2046 z późn. zm) , określa możliwości wsparcia osób niepełnosprawnych. w tym osób z zaburzeniami psychicznymi, ze środków PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej.

- zapis o prawach dziecka, w tym prawo do ochrony zdrowia, stanowi dokument Konwencji o Prawach Dziecka przyjętej dnia 20 listopada 1989r. przez Zgromadzenie Ogólne ONZ.

III. WIELOWYMIAROWA OCENA SYTUACJI ORAZ POTRZEB W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO.

1. Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.

Według danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Oleśnie zostały wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności za 2016 rok ogółem: 804 w tym: dla osób powyżej 16 roku życia – 727 , dla osób poniżej 16 roku życia – 77.

Dla gminy Gorzów Śląski ogółem: 56 w tym:

dla osób powyżej 16 roku życia – 41, dla osób poniżej 16 roku życia - 15

Można wskazać, że zarówno osoby z orzeczoną upośledzeniem umysłowym jak i chorobą psychiczną najczęściej były zaliczane do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Upośledzenie umysłowe najczęściej było orzekane w grupie wiekowej 16-45 lat, zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn. Choroby psychiczne najczęściej okazywały się przyczyną niepełnosprawności w grupie wiekowej 45-65 lat. Osoby upośledzone umysłowo, jak i chore psychicznie najczęściej posiadały wykształcenie podstawowe i zawodowe.

2. Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie.

Według danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Oleśnie, na dzień tworzenia Programu , w gminie Gorzów Śląski było zarejestrowanych ogółem **151** bezrobotnych, w tym **95** kobiet, poszukujących pracy **-1** osoby, z prawem do zasiłku dla bezrobotnych – **17**osób , w tym **7** kobiet,

- do 25-go roku życia ogółem **29** -osoby, w tym kobiet **21**,

 powyżej **50** -roku życia ogółem **40** -osób, w tym **14** kobiety,

- osób do **30** roku życia – **50** w tym kobiet **-35** ,

- niepełnosprawni ogółem – **6** osób, w tym **3** kobiety. Osoby niepełnosprawne jako osoby poszukujące pracy posiadają w 4 przypadkach, znaczny stopień niepełnosprawności, w 6 przypadkach -umiarkowany stopień niepełnosprawności. Ponadto są to osoby z wykształceniem podstawowym (6) i zawodowym (4). Grupa wiekowa od 16 do 41 lat.

Osoby bez kwalifikacji ogółem – **46** w tym kobiet **-27**

Współczynnik bezrobocia dla gminy Gorzów Śląski – 3,23 %.

Trudną sytuację osób na rynku pracy odzwierciedla ilość miejsc pracy tworzonych przez pracodawców. Z reguły takich miejsc pracy jest mało, a pracodawcy liczą na osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności najlepiej z wykształceniem średnim i po licznych szkoleniach.

3. Dane o placówkach służby zdrowia.

Na terenie powiatu oleskiego nie działa żaden szpital psychiatryczny. Do dyspozycji mieszkańców gminy pozostaje Poradnia Zdrowia Psychicznego funkcjonująca w strukturach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Oleśnie tj: NZOZ A. Proszewski w Oleśnie.

Poradnia Zdrowia Psychicznego działająca w strukturach SP ZOZ udziela porad w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia. Porad psychiatrycznych udzielają lekarze psychiatry (2) , a porad psychologicznych udzielają psychologów (2).

Poradnia Zdrowia Psychicznego udziela świadczeń w zakresie psychiatrii i psychologii.

W roku 2016 z powiatu oleskiego z porad Poradni skorzystało ogółem 540 osób w tym: z gminy Gorzów Śląski – 112 osób.

4. Dane Miejsko -Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim.

Celem działania Ośrodka Pomocy Społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Forma pomocy dla osób posiadających orzeczoną stopień niepełnosprawności:

- 1) świadczenie pielęgnacyjne – **19 osób**
- 2) specjalny zasiłek opiekuńczy – **8 osób,**
- 3) zasiłek pielęgnacyjny dla osób powyżej 16-go roku życia – **114**
- 4) zasiłek pielęgnacyjny dla osób poniżej 16-go roku życia – **25 osób.**
- 5) zasiłek dla opiekuna – **3 osoby.**

Ponadto osoby niepełnosprawne mogą skorzystać ze specjalistycznych usług opiekuńczych lub korzystać z zajęć Środowiskowego Domu Samopomocy w Ganie (4 osoby).

Na zlecenie lekarza osoba z orzeczeniem może skorzystać z zabiegów fizjoterapeuty w Punkcie Rehabilitacyjnym w Gorzowie Śląskim. Za 2016r. z tej formy pomocy skorzystało **1206 osób** . Szacuje się, że z ogólnej liczby osób korzystających, 3 % osób posiada orzeczoną stopień niepełnosprawności.

Z usług Stacji „Caritas” korzysta średnio 20 osób miesięcznie, które ze względu na swoje schorzenia wymagają pomocy medycznej.

5. Dane Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Uszycach.

Z danych Ośrodka wynika, że osoby posiadające orzeczenie w stopniu lekkim lub umiarkowanym uczestniczą w Warsztatach Terapii Zajęciowej codziennie od 8.00 do 15.00 w **liczbie 25 osób** (w tym: 2 osoby z zaburzeniami psychicznymi, 14 osób z upośledzeniem umysłowym, 3 osoby z chorobą psychiczną, 6 osób z inną niepełnosprawnością). Zajęcia w warsztatach obejmują zajęcia w poszczególnych pracowniach tj: technicznej, gospodarczo-ogrodniczej, rękodzieła artystycznego, gospodarstwa domowego, ruchu i sportu. Celem prowadzonej terapii jest podniesienie ogólnego rozwoju i dojrzałości społecznej wychowanków poprzez podjęcie w przyszłości pracy w zakładach pracy chronionej lub innych zakładach pracy czy spółdzielniach socjalnych.

Uczestnictwo w Warsztatach Terapii Zajęciowej zapewnia rehabilitację społeczną, zmierzającą do wszechstronnej integracji osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

Od sierpnia 2013r. w Uszycach powstała Spółdzielnia Socjalna ,która zatrudnia na dzień powstania Program **4** niepełnosprawnych. Osoby te zajmują się głównie pracami porządkowymi w terenie.

Spółdzielnia Socjalna ma na celu działania na rzecz osób niepełnosprawnych , promocja zatrudnienia i aktywizacji osób bezrobotnych , działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości , działania edukacyjne i kulturalne.

6. Dane Przychodni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Oleśnie.

Za rok 2016 i do dnia tworzenia Programu, z pomocy Poradni skorzystało **ogółem 12** pacjentów z terenu gminy Gorzów Śląski.. **11** pacjentów było kierowanych na leczenie przez Sąd Rejonowy w Oleśnie, **4** podjęło leczenie w formie niestacjonarnej, a **1** osoba leczenie zamknięte. W tej grupie pacjentów były zarówno osoby uzależnione od alkoholu jak i współuzależnione.

Z grupy wsparcia skorzystało ogółem **5 osoby**. Udzielono porad dla **29 osób**, z porad **psychologa skorzystało 67 osób**, z porad instruktora terapii uzależnień - **7 osób**.

Poradnia nie świadczy usług pacjentom, którzy mają tylko i wyłącznie rozpoznanie psychiatryczne. Udzielana jest pomoc pacjentom z podwójną diagnozą -uzależnienie od alkoholu i zaburzenie psychiczne(depresja, schizofrenia, psychoza dwubiegunowa itp.).Skorzystanie z usług Poradni nie wymaga skierowania.

7. Edukacja dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi.

W gminie funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uszycach prowadzący edukację dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem lekkim i umiarkowanym. Ośrodek **liczy 30** miejsc w przedziale wiekowym od 7 do 18 lat dla chłopców. Z młodzieżą pracuje wykwalifikowana kadra pedagogiczna, dzięki której wykorzystywane są dostępne metody stosowane w pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych, co zapewnia wychowankom wyrównywanie deficytów rozwojowych, zapewnia rozwój umiejętności społecznych i zapobiega niedostosowaniu społecznemu. Dzieci są objęte opieką psychologa, logopedy, uczestniczą w rehabilitacji ruchowej, zajęciach rewalidacyjnych, kołach zainteresowań i turnusach wakacyjnych.

IV. CHOROBY PSYCHICZNE I ZDROWIE PSYCHICZNE:

Choroby psychiczne – najczęściej stany lękowe i depresja – negatywnie wpływają na życie osobiste oraz pociągają za sobą znaczne koszty społeczne i gospodarcze (dotyczy to zwłaszcza szkolnictwa, opieki zdrowotnej i wymiaru sprawiedliwości). Choroby te są jedną z najważniejszych przyczyn przebywania na zwolnieniu lekarskim, przechodzenia na wcześniejszą emeryturę czy rentę inwalidzką.

Chociaż organy pozarządowe coraz lepiej zajmują się problemami zdrowia psychicznego, rządy państw UE ponoszą główną odpowiedzialność za działania w tej dziedzinie.

Unia Europejska prowadzi politykę, która pomaga chronić i propagować zdrowie psychiczne, podnosić świadomość na ten temat i tworzyć ogólnoeuropejskie podstawy współpracy i wymiany dobrych praktyk na szczeblu rządowym i sektorowym, a także powiązania w zakresie polityki, praktycznych rozwiązań i badań naukowych.

Realizacja tych założeń jest celem Europejskiego Paktu na rzecz Zdrowia i Dobrostanu Psychicznego, który ma pięć następujących priorytetów:

- zapobieganie samobójstwom i depresji,
- zdrowie psychiczne wśród młodych ludzi ,a edukacja,
- zdrowie psychiczne w miejscu pracy,
- zdrowie psychiczne ludzi starszych,
- zwalczanie uprzedzeń i wykluczenia społecznego.

Zdrowie psychiczne – przyjęta w 1948 konstytucja Światowej Organizacji Zdrowia określa je jako pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Ze względu na wieloznaczność i ogólnikowość terminu, pojęcie zdrowia psychicznego jest w różny sposób kategoryzowane i uściślane, choć przeważa pogląd, iż nie istnieje jedna i bezwzględnie uniwersalna definicja zdrowia psychicznego, nie ma jednej, „oficjalnej” definicji, ponieważ (według WHO) różnice kulturowe, subiektywne odczucia oraz rywalizujące ze sobą profesjonalne teorie wpływają na to, jak termin ten jest rozumiany.

Jedynym aspektem, z którym zgadza się większość ekspertów jest to, że zdrowie psychiczne i zaburzenie psychiczne nie są do siebie przeciwstawne, czyli brak rozpoznanej choroby psychicznej nie musi oznaczać zdrowia psychicznego.

Definicje medyczne – określają zdrowie psychiczne jako niewystępowanie objawów psychopatologicznych, homeostazę w procesach fizjologicznych, brak defektów w strukturze i funkcjach psychicznych.

Definicje psychiczne – określają jako zdolność do twórczego rozwoju i samorealizacji, akceptację i poczucie własnej wartości i tożsamości, zdolność osiągnięcia satysfakcji z życia, realistyczną percepcję rzeczywistości.

Definicje socjologiczne – jako zdolność przystosowania się jednostki do norm kulturowych i środowiska społecznego, uwewnętrzniania norm w przebiegu socjalizacji, umiejętności prawidłowej koegzystencji w grupie i właściwego funkcjonowania w rolach społecznych.

Zdrowie psychiczne

Człowiek jest zintegrowaną całością, która może prawidłowo funkcjonować jedynie wtedy, gdy wszystkie jej poszczególne części są zdrowe. Kiedy choruje jeden z narządów naszego ciała, wpływa to ujemnie na cały organizm.

Podobnie ma się rzecz z psychiką. Często ludzie o dobrym zdrowiu fizycznym, prowadzący zdrowy styl życia, właściwie się odżywiający – i tak chorują. Może mieć to podłoże psychiczne. W dzisiejszych czasach, kiedy zaburzenia psychiczne (takie jak nerwice) figurują na liście chorób cywilizacyjnych – nie powinniśmy bagatelizować żadnych symptomów ze strony naszego układu nerwowego.

Zdrowie psychiczne to termin trudny do zdefiniowania. Może on oznaczać nie tylko brak chorób psychicznych, ale także ogólne dobre samopoczucie. O ile w przypadku chorób ciała lekarz może dociec przyczyn i przewidzieć skutki, o tyle trudne jest to w wypadku zdrowia psychicznego.

W naszym kraju zaburzenia psychiczne ciągle kojarzą się z izolacją, zamkniętym zakładem opieki, szpitalem psychiatrycznym. Tymczasem osób cierpiących na różnego typu dolegliwości psychiczne jest coraz więcej. Bardzo często zdarza się, że osoby te nie uzyskują należytej pomocy, gdyż nie wiedzą, do kogo powinni się zgłosić. Problemem jest także powrót osób, które przebyły chorobę psychiczną do społeczeństwa.

Dlatego tak ważna dla zdrowia psychicznego jest profilaktyka. To przede wszystkim wiedza na temat zaburzeń i chorób psychicznych, która pozwala lepiej zrozumieć, co dzieje się z nami i z otoczeniem. To także informacje na temat diety, która powinna obfitować w składniki niezbędne do prawidłowego rozwoju układu nerwowego. To wreszcie nauka radzenia sobie ze stresem, którego w dzisiejszych czasach nie sposób uniknąć.

Jednym z najczęściej spotykanych zaburzeń psychicznych jest depresja. To stan utraty zainteresowania codziennością, charakteryzujący się apatią, złym nastrojem, utratą radości, brakiem apetytu lub nadmiernym łaknieniem, bezsennością lub nadmierną sennością. Depresja jest trudna do zdiagnozowania i wyleczenia, gdyż jak wszystkie choroby psychiczne – diagnozowana jest na podstawie indywidualnych odczuć pacjenta. Przyczyny depresji są złożone i zależne od osobowości, wiążą się jednak z traumatycznymi przeżyciami, kłopotami osobistymi, stresem.

V. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU:

Cel główny:

- Promocja zdrowia psychicznego, jako czynnik integrujący wszystkie środowiska lokalne.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy poprzez rozwój promocji zdrowia w Gminie Gorzów Śląski.
- Upowszechnianie informacji i edukacji zdrowotnej.
- Kształtowanie właściwych zachowań zdrowotnych.
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, szkole i środowisku lokalnym.
- Aktywizacja instytucji, organizacji, stowarzyszeń i ludności w obszarze promocji zdrowia psychicznego.

VI. ZASOBY GMINY GORZÓW ŚLĄSKI W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO:

1. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Ochrona zdrowia psychicznego w aspekcie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego polega w szczególności na:

a/promocji zdrowia psychicznego,

b/zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,

c/zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wsparcia i pomocy umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie w środowisku zamieszkania.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą uzyskać świadczenia zdrowotne w ramach Poradni Zdrowia Psychicznego w Oleśnie. Opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami w Gminie Gorzów Śląskim jest realizowana w ramach podstawowej opieki medycznej w formie doraźnej, ambulatoryjnej, finansowanej ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenia zdrowotne.

2. Na terenie Gminy Gorzów Śląski funkcjonują placówki i organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym niepełnosprawnych psychicznie.

Są to:

- Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim,
- Punkt rehabilitacyjny w Gorzowie Śląski,
- Związek Emerytów i Rencistów,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uszycach,
- Spółdzielnia Socjalna w Uszycach,
- Punkt konsultacyjny,
- Punkt rehabilitacyjny,
- Stacja „Caritas”.

Z budżetu Gminy finansowane są zadania z zakresu pomocy społecznej, które nakreśla ustawa o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim względem osób z zaburzeniami psychicznymi polega przede wszystkim na świadczeniu pracy socjalnej, wypłacie świadczeń celowych i opiekuńczych na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku lokalnym, świadczeniu specjalistycznych usług opiekuńczych, udzielanych w miejscu zamieszkania podopiecznego.

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim w oparciu o kryteria definicji zaburzeń psychicznych sformułowanej w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało:

za 2016 rok – 282 rodziny, w których **14** rodzin ma stwierdzoną niepełnosprawność,

Ponadto **137** osób ma przyznany zasiłek pielęgnacyjny, posiadający orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

VII. DZIAŁANIA GMINY GORZÓW ŚLĄSKI W ZAKRESIE OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO:

Zwiększenie pomocy i oparcia bytowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez udzielenie pomocy środowiskowej, pomocy bytowej, mieszkaniowej i specjalistycznych usług opiekuńczych.

Wspieranie samopomocowych inicjatyw pacjentów i ich rodzin oraz organizacji pozarządowych sprzyjających rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Współpraca gminy w zakresie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie.

VIII. STRATEGIA PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY - BIEZPIECZNA SZKOŁA

Zajęcia prowadzone są przez wychowawców klas, pedagoga szkolnego, przedstawiciela policji, którzy proponują rozwiązania, mające na celu poprawę stanu bezpieczeństwa w szkole i gminie, szeroko rozumianym tego słowa znaczeniu.

W ramach występujących potrzeb zajęcia realizowane są przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną z Olesna.

Podstawy prawne:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- Konwencja o Prawach Dziecka
- Ustawa z dnia 26 października 1982r o postępowaniu w sprawach nieletnich
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003r w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.

- Zarządzenie Nr 18 Komendanta Głównego Policji z dnia 23 maja 2014 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz działań podejmowanych na rzecz małoletnich,
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.

Cel ogólny :

- Kształcenie umiejętności rozpoznawania zagrożeń, zasad postępowania w sytuacjach zagrożeń zdrowia, życia, mienia.
- Promowanie zdrowego stylu życia.
- Eliminowanie przemocy i agresji.
- Propagowanie kompromisowych rozwiązań konfliktów wśród młodzieży
- Propagowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu.
- Kształcenie umiejętności radzenia sobie ze stresem w trudnych sytuacjach.
- Rozwijanie umiejętności samokontroli emocji, asertywności.
- Wyposażenie młodzieży w wiedzę na temat praw człowieka.

Kryteria sukcesu: przewidywane osiągnięcia uczniów:

Zna konsekwencje niewłaściwych postaw i stosowania używek.

Wie jak reagować i radzić sobie w sytuacjach trudnych i zagrożeń.

Potrafi być asertywny.

Nie toleruje i nie stosuje przemocy i agresji.

Zadania do realizacji	Formy podjętych działań	Do kogo skierowane	Odpowiedzialni	Termin
Przeciwdziałanie agresji i przemocy w szkole agresja i przemoc fizyczna	Przeprowadzenie cyklu lekcji wychowawczych na temat kompromisowego rozwiązywania konfliktów przeprowadzanie zajęć integracyjnych dla uczniów	Szkoły podstawowe	Wychowawcy klas Wychowawcy klas Pedagog Pracownicy Publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Oleśnie Pedagog	Cały rok
Przemoc słowna – walka o kulturę języka.	Wypracowanie systemu informowania o przypadkach przemocy. Opracowanie scenariuszy lekcji wychowawczych o agresji i przemocy		Pedagog szkolny Wychowawcy Kurator sądowy Przedstawiciele policji	
	Przeprowadzenie pogadanek nt kultury języka		Nauczyciele języka polskiego	

Współpraca szkoły z instytucjami wspomagającymi pracę wychowawczą i profilaktyczną szkoły.

Instytucja wspomagająca	Forma realizacji	Do kogo skierowane	Odpowiedzialni
	Pogadanki na temat kolizji		Dyrekcja

Komisariat Policji w Praszce	z prawem przemoc fizyczna i psychiczna ochrona dyskotek szkolnych interwencje wg potrzeb szkoły patrole policyjne w miejscach szczególnie zagrożonych	Uczniowie rodzice	Pedagog Wychowawcy klas
Sąd Rejonowy w Oleśnie III Wydział Rodzinny i Nieletnich	Spotkanie z kuratorem sądowym, przedstawicielem ds. nieletnich	Szkoły podstawowe	Dyrekcja Pedagog Wychowawcy klas
Komisariat Policji w Praszce	Pogadanki na temat zagrożeń w środowisku patrole miejsc szczególnie zagrożonych wspomaganie rodzin niewydolnych wychowawczo wspomaganie działań szkoły i policji	Szkoły podstawowe	Dyrekcja Pedagog Wychowawcy klas
Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śl.	Wspomaganie działań szkoły w niwelowaniu trudnych sytuacji rodzinnych		Dyrekcja Pedagog Wychowawcy klas
Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śl.	Pomoc społeczna dla rodziców w trudnych sytuacjach życiowych		Dyrekcja Pedagog
Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Oleśnie	Wspieranie działań opiekuńczo-wychowawczych szkoły; wydawanie opinii, orzeczeń; terapia psychologiczna		Wychowawcy pedagog

Adresatami strategii są uczniowie szkół podstawowych z terenu Gminy. Uczestnikami i realizatorami: nauczyciele, rodzice oraz instytucje, które w swoich statutowych zadaniach mają pomoc rodzinie poprzez działalność wspierającą wychowanie młodzieży.

IX. ORGANIZACJA SYSTEMU PORADNICTWA I POMOCY W STANACH KRYZYSU PSYCHICZNEGO:

W istniejącej od 2013 roku Poradni Zdrowia Psychicznego przy NZOZ „ESKULAP” udzielono **214 porad** psychiatrycznych co stwierdzono na podstawie rejestru usług medycznych.

Lecznictwo stacjonarne dla mieszkańców Gminy Gorzów Śląski na terenie województwa opolskiego:

Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny w Opolu ul. Wodociągowa 4, 45-221 Opole. Zespół ten dysponuje dziennym oddziałem rehabilitacyjnym oraz oddziałami typu A, B, C dla dorosłych oraz oddziałem dla dzieci i młodzieży,

Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Branicach ul. Szpitalna 18, 48-140 Branice,

ZOZ Głuchołazy – Oddział Psychiatryczny ul. M.C. Skłodowskiej 16, 48-340 Głuchołazy,

Centrum Terapii Nerwic – Moszna – Zamek, 47-370 Zielina

Lecznictwo ambulatoryjne dla mieszkańców Gminy Gorzów Śląski :

·NZOZ s.c R. Stefan - J.Domańska-Dziurkowska , 46-310 Gorzów Śl. ul. Krasickiego 8

·NZOZ „VITA” M i F Niesłony Kozłowice ul. Oleska 2,

·Praktyka Lekarska- Poradnia POZ -Zdziechowice 16,

·Poradnia Zdrowia Psychicznego przy ZOZ w Oleśnie , ul. Klonowa 1, 46-300 Olesno.

Lekarze rodzinni z terenu gminy Gorzów Śląski wydali 56 skierowań do Poradni Zdrowia Psychicznego w Oleśnie celem udzielenia pomocy lub konsultacji lekarskiej.

Lecznictwo ambulatoryjne i stacjonarne dla mieszkańców Gminy Gorzów Śląski na terenie województwa opolskiego uzależnionych od alkoholu:

Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia ul. Krasickiego 22, 46-300 Olesno,

Ośrodek Lecznictwa Odwykowego Woskowice Małe 15, 46-142 Bukowa Śląska,

Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Branicach ul. Szpitalna 18, 48-140 Branice.

Na terenie Gminy Praszka funkcjonuje Zespół Placówek Specjalnych, do którego uczęszczają dzieci niepełnosprawne z terenu Gminy Praszka, Rudniki, Gorzów Śląski, (8 dzieci) Radłów i z województw ościennych (Łódzkie Gm. Mokrsko oraz Śląskie Gm. Krzepice).

Placówka ta obejmuje swoją opieką 43 podopiecznych, którzy uczą się w szkole podstawowej, gimnazjum i szkole przygotowującej do pracy oraz udzielana jest też pomoc przedszkolna. Placówka obejmuje również opieką rewalidacyjno-wychowawczą uczniów w domach w ramach nauczania indywidualnego.

Na terenie powiatu oleskiego funkcjonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w którym od czerwca 2011 roku działa Punkt Interwencji Kryzysowej. Zapewnia on osobom potrzebującym skuteczną pomoc w sytuacjach kryzysowych w oparciu o poradnictwo psychologiczne, prawne i socjalne. Punkt Interwencji Kryzysowej działa w oparciu o współpracę z innymi instytucjami i organizacjami, które świadczą różnorodne formy pomocy. Jak wynika z informacji działalność tego punktu w pełni zabezpiecza potrzeby mieszkańców powiatu oleskiego. Za 2016 roku z pomocy skorzystało z powiatu oleskiego 2 osoby.

Na podstawie przeprowadzanych analiz ustalono też, że mieszkańcy naszej gminy korzystają z pomocy w przypadku kryzysu psychicznego w sąsiednich województwach min:

Poradni Zdrowia Psychicznego ul. PCK 1, 42-200 Częstochowa,

Przychodni i Oddziału Wojewódzkiego Szpitala Neuropsychiatrycznego ul. Grunwaldzka 48, 42-700 Lubliniec,

Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego ul. Sieradzka 3, 98-290 Warta.

Program zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności dostępu do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej.

Biorąc pod uwagę fakt, iż na terenie Gminy Gorzów Śląski nie działają Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej tylko trzy Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej trudno będzie zwiększyć dostępność pomocy ze względu na wytyczne NFZ, który może rozważyć podpisanie kontraktu tylko w chwili uruchomienia Poradni Zdrowia Psychicznego.

Obecna sytuacja finansowa gminy nie pozwala na wygospodarowanie środków, które można by przeznaczyć na współfinansowanie z NFZ Poradni Zdrowia Psychicznego.

W związku z powyższym na chwile obecną i najbliższe lata pacjentom pozostaje korzystanie z wymienionych ww. Zakładów i Poradni.

X. PRIORYTETY ZDROWIA PSYCHICZNEGO NA TERENIE GMINY GORZÓW ŚLĄSKI.

Główne priorytety:

1) Obszary:

- ochrony zdrowia,
- oświaty,
- pomocy społecznej.

2) Główne problemy sformułowanych priorytetów:

- nadużywanie alkoholu,
- przemocy domowej.
- problemy osób starszych w tym przemoc wobec osób starszych.

XI. FINANSOWANIE:

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Gorzów Śląski oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Realizatorzy programu;

- 1) Urząd Miejski w Gorzowie Śląskim,
- 2) Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzowie Śląskim,
- 3) Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 4) Placówki oświatowe gminy Gorzów Śląski.

Współrealizatorzy programu:

- 1) Zakłady opieki zdrowotnej działające na terenie gminy Gorzów Śląski,
- 2) Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Gorzów Śląski,
- 3) Punkt konsultacyjny,
- 4) Punkt rehabilitacyjny działający przy Stacji Caritas w Gorzowie Śląskim,
- 5) Stacja „Caritas”
- 6) Komisariat Policji.

XII. MONITOROWANIE I PODSUMOWANIE.

Przedstawiony Program nie ma charakteru jednostkowego- jest to koncepcja długoterminowych, zintegrowanych i systematycznych działań.

Przedstawiając niniejszy Program należy stwierdzić, że działania są realizowane na bieżąco.

Istotnym czynnikiem powodzenia Programu, podobnie jak w każdej działalności społecznej realizowanej na poziomie lokalnym, jest jego akceptacja w społeczeństwie. Widoczność społeczna podejmowanych działań i ich efektów winna stać się elementem życia społeczności.